

ДО

ЧЛЕНОВЕТЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

утвърдено със заповед № 729/20.10.2023 г. на Ректора на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ в конкурса за доцент по Гражданско и семейно право обявен в ДВ, бр. 72 от 22.08.2023 г.

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“ по професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „Гражданско и семейно право“ (Семейно и наследствено право), обявен в ДВ, бр. 72 от 22.08.2023 г. с единствен кандидат: гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова.

Член на научното жури: д-р Мария Атанасова Вълканова, професор по Гражданско и семейно право

1. Обща характеристика на научноизследователската и научно- приложната дейност на кандидата

За заемане на академичната длъжност „доцент“, кандидатът участва с общо 12 научни труда. От тях: 1/един/ защитен дисертационен труд на тема „**Специални способности за установяване и оспорване на произхода от бащата**“, с представено към него резюме и автореферат, 1/една/ монография „**Семейноправното положение на малолетните и непълнолетните родители**“ и 10 броя други научни публикации.

По обявения конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“, единственият кандидат представя общо 12 /дванадесет/ научни труда (статии и доклади), от които основният труд е посочената монография.

Публикациите на гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова са в научни области и направления на Семейното право, Гражданското право и Потребителското право.

Научните трудове, разпределени по критерии, са следните:

По критерий А (Дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор“): защитен е дисертационен труд **„Специални способности за установяване и оспорване на произхода от бащата“** – на 30.10.2020 г. (50 т.).

По критерий В (Хабилитационен труд – монография): представена е монография **„Семейноправното положение на малолетните и непълнолетните родители“** – ИК „СИЕЛА“, 2023. ISBN 978-954-28-4494-5 (100 т.).

По критерий Г (група 7 – Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни трудове): кандидатът е посочил 10 публикации (100 т.):

1) Петрова, Мария П. За родените в брака, извън брака и осиновените деца. //Защита срещу дискриминацията. Правна уредба, проблеми и тенденции. Сборник с доклади от национална научна конференция. СТЕНО, Варна, 2018. ISBN 978-619- 241-005-6, с. 335 – 342;

2) Петрова, Мария П. Кой е родителят? // Научни трудове на Института за държавата и правото. БАН. Институт за държавата и правото. Том VIII. София. 2013. ISSN 1314-6459, с. 295 – 307;

3) Петрова, Мария П. Някои аспекти на заместващото майчинство в България според Проекта на Закона за изменение и допълнение на Семейния кодекс. // Правото в глобалния свят. Научна конференция. Лятна научна сесия на Юридическия факултет, 24 – 26 юни 2011 г. ВСУ „Черноризец Храбър”. Варна. 2012. ISBN 978-954-715-567-1, с. 136 – 139;

4) Петрова, Мария П. Защитени ли са правата на лизингополучателя по договора за лизинг на МПС. // Защита на потребителите в Европейския съюз. 27 – 29 юни 2008. Научен алманах на ВСУ „Черноризец Храбър”. Серия „Юридически науки и обществена сигурност”. 2009, кн. 12. ISSN 1311-922, с. 57 – 66;

5) Петрова, Мария П. За разпределянето на размера на издръжката по чл. 85 от Семейния кодекс. // Известия на Съюза на учените – гр. Варна. Серия „Хуманитарни науки”. Варна. 1/2008. ISSN 1310-6376, с. 96 – 98;

6) Петрова, Мария П. Семейноправната издръжка при фактическото съпружеско съжителство. // Известия на Съюза на учените – гр. Варна. Серия „Хуманитарни науки”. Варна. 1’2007. ISSN 1310-6376, с. 107 – 110;

7) Петрова, Мария П. Дееспособността при припознаването. // Наука и социална практика. Научна конференция. Секция „Правни науки”, 28 октомври 2005. Съюз на учените – гр. Варна и ВСУ „Черноризец Храбър”. Варна. 2006. ISBN – 10: 954-715- 292-0, ISBN – 13: 978-954-715-292-2, с. 79 – 86;

8) Петрова, Мария П. За неимуществените отношения на лицата, съжителстващи без брак. // Известия на Съюза на учените – гр. Варна. Серия „Хуманитарни науки”. Варна. 2’2005, 1’2006. ISBN 1310-6376, с. 104 – 108;

9) Петрова, Мария П. Правното положение на децата при фактическото съпружеско съжителство по българското семейно право. // Научен алманах на ВСУ „Черноризец Храбър”. Серия „Юридически науки и обществена сигурност”: Научни доклади. Варна. 2005, кн. 5. ISBN 1311-9222, с. 45 – 49;

10) Петрова, Мария П. Правни гаранции за защита на децата. // Глобализация и устойчиво развитие. Международна конференция 1 – 3 юли 2002 г. Варна. Научен алманах на ВСУ „Черноризец Храбър” – гр. Варна, Серия „Юридически науки и обществена сигурност”: Глобализация, правни гаранции и устойчиво развитие. Научни доклади. Варна.

2002, кн. 3. ISBN 1311-9222, с. 180 – 185 и с. 198.

По критерий Д (група 12 – Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране) кандидатът е посочил 5 цитирания (50 т.).

При сумарното изчисляване на показателите по критериите за наукометрични данни (критерий А, В, Г и Д) кандидатът събира 300 т., колкото са и необходимите за настоящия конкурс, съобразно ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Наредба № 3 от 23.04.2021 г. за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Трайни са научните интереси на гл. ас. д-р Мария Петрова в областта на семейното право и особено в областта на произхода от бащата. Освен това тя не се ограничава само върху този институт на семейното право. Публикациите ѝ и в други области на семейното, гражданското право. Отделни публикации са и в областта на потребителското право.

2. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова е родена на 2 октомври 1967 г. в гр. Варна. Завършила е две висши образования: по специалност „Руска филология“ (1990 г.) в СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет „Славянски филологии“ и по специалност „Право“ (1997 г.) във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, Юридически факултет. Притежава юридическа правоспособност (1998 г.), както и две следдипломни квалификации по руска филология (1992 г. и 1993 г.). Действащ адвокат е от 1998 г., вписан в Адвокатската колегия на гр. Варна. Председател е на Секция „Социални и правни науки“ при Съюза на учените – Варна (от 2021 г.), ръководител на Катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ (от 2023 г.), както и ръководител на Правната клиника при Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ (от 2013 г.). Била е Секретар „Работа със студенти“ при кабинета на ректора на Варненския свободен университет (от 2015 г. до 2023 г.). Автор е на значителен брой научни публикации, с част от които участва в настоящия конкурс. Видно от представените документи кандидатът непрекъснато повишава професионалната си квалификация чрез участия в редица обучения.

От приложените документи по конкурса е видно, че гл. ас. д-р Мария Петрова има общо 31-годишен общ трудов стаж, 26 години от които юридически стаж, както и 26 години академичен преподавателски стаж.

В периода 1998 – 2023 г. д-р Петрова е провеждала семинарни занятия по следните дисциплини: „Семейно и наследствено право“, „Вено право“, „Гражданско право – обща част“, „Международно частно право“, „Обща теория на правото“, „Трудово право“, „Осигурително право“, „Право на Европейския съюз“, „Въведение в правото“, „Въведение в Гражданското право“, „Търговско право“ и др. През 1997 г. е преподавала и „Руски език“ във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.

Справката за учебната натовареност показва, че са ѝ възлагани и лекции по следните учебни дисциплини: „Семейно и наследствено право“, „Вещно право“ и „Трудово право“. Към настоящия момент са ѝ възложени лекциите и семинарните занятия по „Семейно и наследствено право“, „Вещно право“.

Справката на учебната натовареност на гл. ас. д-р Мария Петрова показва, че е налице необходимата преподавателска натовареност. В този смисъл са изпълнени условията на чл. 24, ал. 3 от ЗРАСРБ.

От представените документи е видно, че гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова притежава необходимата педагогическа подготовка за заемане на академичната длъжност

„доцент”.

Гл. ас. д-р Мария Петрова е участвала в три научно-практически проекта на МОН „Студентски практики“ в качеството си на функционален експерт за Катедра „Правни науки“ при ВСУ „Ч. Храбър“, както и в редица състезания за студенти-юристи за решаване на казуси по гражданско и търговско право на национално ниво като техен преподавател и като научно жури в тези състезания.

Безспорен е приносът на кандидата като преподавател при разработването на учебни програми и лекционни курсове за специалността „Право“ към професионално направление 3.6. „Право“ в област на висшето образование“ 3. „Социални, стопански и правни науки“

Кандидатът е рецензирал студентски магистърски тези, студентски научни доклади за участие в студентски конференции.

В качеството си на преподавател към Катедра „Правни науки“ при Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова е взела участие във всички акредитационни процедури, изразяващо се в подготовката на материали, включително на доклади и доказателствен материал към тях за институционална акредитация на ВСУ „Ч. Храбър“, за акредитацията на специалността „Право“, на докторска програма „Гражданско и семейно право“, както и на други докторски програми.

Гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова е квалифициран преподавател по правни науки. Тя притежава високи морални качества, колегиалност и учтивост, подчертана насоченост към научна и академична преподавателска дейност.

3. Основни научни и научно-приложни приноси

А. Приноси с научен и научно-приложен характер

Според документите, с които кандидатът участва в конкурса, това са защитеният докторски труд, монографията „Семейноправното положение на малолетните и непълнолетните родители». ИК „СИЕЛА“, 2023. ISBN 978-954-28-4494-5 и 10 други публикации (статии и доклади).

1) Дисертационният труд „Специални способности за установяване и оспорване на произхода от бащата“ е защитен публично на 30.10.2020 г., посочен е в изпълнение на критерий А.

2) Хабилизационният труд, с който кандидатът участва в конкурса (основен за конкурса), е монографията „Семейноправното положение на малолетните и непълнолетните родители. ИК „СИЕЛА“, 2023. ISBN 978-954-28-4494-5.

В него са включени Обръщение към читателите, Съдържание, Списък на използваните съкращения, 6 параграфа, Заключение и Библиография.

Общият обем на труда е 150 страници, използваните източници са изведени като препратки под линия и в Библиографията (на български и на чужд език), при спазване на правилата за коректно цитиране. Не се констатира плагиатство. Посочено е, че формирането на научните тези се основава на законодателството, действало към месец август 2023 г.

Темата на труда е безспорно актуална, неизследвана до момента в българската правна наука и разкрива проблематика, която е значима предвид променения модел на семейноправни отношения през последните десетилетия.

В обръщението към читателите авторът ги приканва към научен диалог.

В Увода са изложени основните предпоставки за възникването на семейноправната връзка родител – дете, от които произтичат техните права и задължения, като се очертава

основната идея на изследването – да се разгледат проблемите на ранното родителство, когато деца създават деца и се превръщат в родители преди да са изгубили качеството си на деца.

Подчертава се, че изследването не претендира да е изчерпателно, а по-скоро е начало за бъдещи научни дискусии.

В първия параграф „Семейноправното качество „родител“ и „децата-родители“, се изтъква същността и историческите корени на правната връзка „родител-дете“, начините на възникването ѝ: от установения произход на детето или от осиновяване. Представена е съпоставка на случаите, когато детето е родено по време на брака на неговите родители или извън брака, изяснени са понятията *родител*, *майка* и *баща*. Родителите са категоризирани по различни критерии и деления, като според основната им класификация те са разделени на пълнолетни, непълнолетни и малолетни.

Във втория параграф „Правна уредба на семейноправното положение на ненавършилите пълнолетие родители“ е изследвана правната уредба по темата на хабилитационния труд.

В третия параграф „Правоспособността и дееспособността на ненавършилите пълнолетие родители“ родителите се диференцират през призмата на тяхната възраст, правоспособност и дееспособност.

В четвъртия параграф „Малолетните родители“ изследването е фокусирано към спецификите на семейноправното положение на малолетните родители. Посочва се тяхното неблагоприятно правно положение по отношение на останалите видове родители (непълнолетните и пълнолетните).

В петия параграф „Непълнолетните родители“, е обърнато особено внимание на спецификите на семейноправното положение на непълнолетните родители. Изтъква се тяхното сравнително по-благоприятно положение в сравнение с малолетните родители, но по-неблагоприятният им статус спрямо пълнолетните родители. Отделно се изследва семейноправният статус на непълнолетните родители, които не са встъпили в брак и тези, които са сключили брак.

В шестия параграф „Съотношението между малолетните, непълнолетните и пълнолетните родители“ се обобщава семейният статус на всички родители (малолетни, непълнолетни и пълнолетни), като се очертават приликите и разликите помежду им.

В Заключението са представени изводите от проведеното изследване и се правят предложения *de lege ferenda*.

В Библиографията са включени използваните източници при написването на труда.

В монографията са спазени изискванията за коректно цитиране.

Хабилитационният труд се характеризира с иновативност. В научната литература липсва систематизирано изследване по темата за семейноправния статус на малолетните и непълнолетните родители. Може да се каже, че това е една неизследвана област на семейното право и именно този труд представлява първи опит да се обобщят и систематизират проблемите по повод ранното родителство и въпросите, които ежедневно възникват както от гледна точка на правната им уредба, така и от гледна точка на прилагането на решения в практиката, които нямат еднозначен характер и предполагат различно и не винаги адекватно правоприлагане.

Очевиден е приносът на автора както при избора на тема, така и при създаването на труда. Разработката е написана на високо научно ниво, през призмата на задълбочения подход на автора. От текста на труда става ясно, че авторът е вложил не само професионалните си качества на учен, но и чисто човешкото си отношение по поставените

проблеми и нескрита критика към празнотите в законодателството и бездействието на законодателя. Именно тази лична позиция на кандидата предизвиква респект към неговото изследване и личност.

3) Останалите публикации, с които участва кандидатът д-р Мария Петрова Петрова, показват не по-малка задълбоченост. Кандидатът показва не само, че свободно борави с материята на семейното право, но проявява интерес към неизследвани хипотези и насочва вниманието си върху неправилните законодателни решения и неправилната и противоречива съдебна практика. Интересите на автора са основно в областта на семейното право, както и в свързаните с нея области на научното познание, но не се ограничава и излиза и извън рамките на темата за произхода на децата, както и на посочената научна област. Прави впечатление, че авторът преднамерено търси неизследвани и слабо изследвани правни проблеми, като бдително следи за новостите в живота, които трябва да бъдат догонени от правото.

Не може да не се отбележи богатата езикова култура на кандидата, прозираща от представените за конкурса публикации. Д-р Петрова борави свободно с всички научни изразни средства, както и показва висок научен стил в своите трудове.

В допълнение бих искала да подчертая, въпреки редките ни професионални контакти през годините на нейното научно и преподавателско развитие, както и в качеството ѝ на действащ адвокат, че съм впечатлена от нейния висок морал и лични качества, които изцяло кореспондират с конкурсната длъжност „доцент“, която съм убедена, че д-р Петрова заслужава да заеме.

Б. Приноси с приложен характер

1. Важна приложна стойност на научните изследвания придава извеждането на редица предложения *de lege ferenda*, които стоят в основата на усъвършенстване на законодателството.

2. Научните трудове на д-р Петрова могат да бъдат приложени в практиката не само на практикуващи юристи, но и на много широк кръг професионалисти (неюристи).

3. Резултатите от изследователската дейност на гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова могат да бъдат използвани в обучението на студенти. Това ще развие и обогати правното им мислене и по този начин ще допринесе за добрата им бъдеща професионална реализация.

4. Значимост на приносите за науката и практиката

Научното творчество на гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова се отличава със стремеж към задълбоченост и всеобхватност.

Изследванията на авторката са актуални по своя характер. Актуалността им се определя от наличието на все още неизследвани и многопластови проблеми в областта на семейното право и гражданско право. В трудовете се анализират и актуални интердисциплинарни правни явления. Получените резултати от изследванията обогатяват теорията и са от полза за практиката.

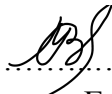
4. Кратки бележки и препоръки

Препоръчвам кандидатът да засили прилагането на сравнителноправния и историко-правния метод, с оглед изследване на различните разрешения в държавите – членки на ЕС.

5. Заключение

С оглед изложеното по-горе считам, че научната и научно-приложната дейност на гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова следва да получи висока оценка. Изразявам категоричната си убеденост, че кандидатът отговаря на изискванията на чл. 24, ал. 1, т. 1, 2, букви „а” и „б”, т. 3 и ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложението му и Наредба № 3 от 23.04.2021 г. за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“ за заемане на академичната длъжност „доцент”. Всичко това ми дава основание за положително заключение за избора на гл. ас. д-р Мария Петрова Петрова на академичната длъжност „доцент” в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, по научната специалност „Гражданско и семейно право (Семейно и наследствено право)“ към Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.

Варна, 30.12.2023 г.

.....
професор по Гражданско и семейно право,
ФОЗ на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна